

Kasvajavastased ravimid mõjutavad rakkude paljunemist ja jagunemist ning on suunatud vähirakkude hävitamisele. Ravimid mõjutavad ka normaalseid kudesid ja -rakke, tekitades erinevaid kõrvaltoimeid. Kõrvaltoimed ja nende intensiivsus on inimestel erinevad, vaevused on enamasti ajutised, mis üldjuhul taanduvad. Lisaks vähivastastele ravimitele saate ka iiveldusvastast ravi. Ravi süvendab väsimuse ja jõuetuse tunnet ning võib tekitada libiido langust.

Enne ravi alustamist tuleb Teil anda vereproov, mille alusel saab raviarst hinnata, kas Teie seisund võimaldab kasvajavastaseid ravimeid manustada.

Kasvajavastased ravimid valmistatakse igale patsiendile individuaalselt haigla apteegis ning tuleb arvestada valmistamiseks kuluva ajaga.

Soovitused:

- jätkake ravi ajal võimalikult tavapärast elustiili;
- kerge füüsiline aktiivsus vähendab väsimustunnet;
- rääkige enesetunde muutustest õele või arstile;
- jooge rohkelt vedelikku vähemalt paaril päeval pärast ravi;
- vältige alkoholi;
- teavitage arsti kõikidest ravimitest, toidulisanditest ning taimsetest preparaatidest, mida hetkel kasutate;
- retseptiravimite vajadusest teavitage arsti kohe vastuvõtule tulles.

Ravi läbiviimine

Vajadusel määratakse enne kasvajavastaste ravimite manustamist kõrvaltoimeid (iiveldus, allergilised reaktsioonid) vähendavaid ravimeid (ajaline kestvus ~15–30 min).

Teile määratud raviskeemis on kolm ravimit:

TOIMEAINE NIMETUS
lomustiin – suukaudne kapsel
prokarbasiin – suukaudne kapsel
vinkristiin – veenisisene infusioon

Keemiaravi õde-nõustaja

tel 5306 7879

E–R 12.00–14.00

Võimalikud kõrvaltoimed	Soovitus kõrvaltoimete leevendamiseks/selgitus
Infektsioon, palavik - põhjuseks sageli neutrofiilide (teatud valgeverelibled) vähesus ehk neutropeenia. Võib esineda koos suurenenud veritsusriskiga trombotsütopeenia tõttu.	Kui tekib palavik üle 38°C või veritsus, võtke kohe ühendust raviarstiga või pöörduge EMOsse. Kui palavik jääb alla 38°C, kuid püsib üle kahe päeva, võtke ühendust õde-nõustajaga või pöörduge EMOsse.
liveldus, oksendamine	Võtke üks tablett Cerucali 10mg (metoklopramiid) kuni kolm korda päevas; tugeva iivelduse puhul üks tablett Kytril 1mg (granisetron) kuni kaks korda päevas.
Kõhulahtisus	Jooge rohkelt vedelikku; kõhulahtisuse korral võtke 1-2 loperamiidi 2 mg tabletti kuni neli korda päevas, raske kõhulahtisuse korral (üle viie korra päevas) võtke ühendust õde-nõustajaga või pöörduge EMOsse.
Kõhukinnisus	Jooge rohkelt vedelikku, sööge kiudainerikast toitu, nt puu- ja köögivilju, täisteraleiba. Vajadusel kasutage Duphalac'i üks kord 15–30 ml.
Igemepõletik ja haavandid suus ehk stomatiit	Jooge palju vedelikku, kasutage regulaarselt suuloputusvedelikku. Koduse suuloputusvedeliku tegemiseks segage kokku 1 liiter keedetud ja jahutatud vett, 2 tl soola ja 1 tl soodat.
Nahareaktsioonid: lööve, pigmentatsiooni muutused, valgustundlikkus ehk fotosensitiivsus, naha kuivus, villide tekkimine	Kreemitage regulaarselt nahka rasvarikka kreemiga ja kaitske nahka otsese päikesevalguse eest. Lööbe tekkimisel katkestage kohe tablettkeemiaravi ja teavitage raviarsti.
Tundlikkushäire sõrmedel-kätel ja varvastel-jalgadel ehk neuropaatia	Sõrmeotsad ja varbad muutuvad tuimaks, tekib sipelgajooksu tunne (nagu torgitaks nõelaga), raskematel juhtudel võib tekkida kinda kujuliselt tundlikkushäire, mis võib levida sõrmedelt ja varvastelt labakätele ja -jalgadele ning küünarvartele-säärtele. Neuropaatia võib häirida igapäevaste tööde tegemist (nt nõövide avamist-sulgemist, luku avamist) ning põhjustada komistamist. Teavitage sellest kindlasti oma raviarsti.

Võimalikud kõrvaltoimed	Soovitus kõrvaltoimete leevendamiseks/selgitus
Neuroloogilised reaktsioonid: kõnehäire ehk ataraksia, orienteerumiskasused jm	Katkestada kohe tablettkeemiaravi ja võtke ühendust raviarstiga või pöörduge EMO-sse.
Psüühilised reaktsioonid: depressioon, õudusunenäod, unetus, hallutsinatsioonid jm	Teavitage sümptomitest oma raviarsti või võtke ühendust õde-nõustajaga.
Libiido häired, mõju viljakusele	Naistel võib menstruatsioon muutuda ebaregulaarseks või ära jääda. See võib olla ajutine, ent mõnede naiste puhul ka püsiv. Kui on soovite oma viljakust säilitada, siis rääkige sellest kindlasti enne keemiaravi alustamist oma raviarstiga. Keemiaravi ajal kasutage seksuaalvahekorra ajal rasestumisvastaseid vahendeid, sh kondoomi.
Harva esinevad tõsised kõrvaltoimed: pneumoniit/ kopsufibroos, neerukahjustus, sekundaarne leukeemia/ müelodüsplastiline sündroom, hemolüütiline aneemia, trombemboolia, südameinfarkt, pankreatiit	Kui esineb rinnus valu, mis ei möödu või järsku alanud hingamisraskus, pöörduge kindlasti kohe lähimasse EMO-sse.

PCV raviskeem päevade kaupa – üks PCV keemiaravi tsükkel kestab 42 päeva.

Päev	PCV (modifitseeritud)	Päev	
1	vinkristiin + lomustiin + prokarbasiin	6	prokarbasiin
2	prokarbasiin	7	prokarbasiin
3	prokarbasiin	8	prokarbasiin
4	prokarbasiin	9	prokarbasiin
5	prokarbasiin	10	prokarbasiin

Toitumissoovitused PCV raviskeemi korral

PCV raviskeemis sisalduv **prokarbasiin** on nõrk MAO (monoamiini oksüdaasi) inhibiitor, mistõttu tuleks selle ravimi tarvitamise ajal mitte tarvitada **türamiini** sisaldavaid toiduaineid, et vältida ebameeldivaid reaktsioone, nt pulseerivat peavalu, iiveldust, südamepekslemist, punastamist, higistamist jms. Püüdke vältida kääritatud, hapendatud, marineeritud, suitsutatud ja laagerdatud toiduaineid (vt tabelit) prokarbasiini võtmise ajal ja nädal pärast selle ravimiga lõpetamist. Lisaks on oluline sellel ajal mitte tarvitada alkoholi.

Toidu-kategooria	Mida vältida
Piimatooted	Laagerdunud ja hallitatud juust, nt sinihallitusjuust
Liha, kala, linnuliha	Kuivad fermenteeritud vorstid (pepperoni, salami, pastrami), suitsutatud või marineeritud kala
Puu- ja köögiviljad	Üleküpsenud/riknenud/fermenteeritud puu- ja köögiviljad, hapukapsas, põldoad
Supid, kastmed	Liha ja pärmiekstrakti sisaldavad produktid, suures koguses sojakastet, miso supp
Joogid	Alkohol, samuti alkoholivaba õlu ja vein ning joogid, mis on tehtud pärmi või lihaekstraktiga